

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 5.9.2005
COM(2005) 405 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS
PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO
LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Profesionālie pakalpojumi – iespējas turpmākām reformām

**Turpmākais darbs pēc 2004. gada 9. februāra ziņojuma par konkurenci profesionālo
pakalpojumu jomā, KOM (2004)83**

{SEC(2005) 1064}

SATURS

1.	Priekšvēsture	3
2.	Labāka sabiedrības interešu definēšana	5
3.	Komisijas un valstu konkurences institūciju darbība.....	6
4.	Sasniegumi dalībvalstīs.....	6
5.	EK konkurences normu piemērošana	9
6.	Secinājumi.....	10
7.	Turpmākā rīcība	10

PIELIKUMS: Dalībvalstu sasniegumi konkurences ierobežojumu pārskatīšanā un novēršanā profesionālo pakalpojumu jomā, SEK(2005)1064

1. PRIEKŠVĒSTURE

1. Profesionālie pakalpojumi ir svarīga Eiropas ekonomikas nozare, kuri ir saistīti ar sabiedrībai samērā svarīgu pakalpojumu sniegšanu. Pamatojoties uz 2001. gada rādītājiem, apgrozījums no „komercpakalpojumiem”¹ bija lielāks par EUR 1281 miljardiem jeb aptuveni 8% no kopējā ES apgrozījuma². Tas nodrošināja vairāk nekā EUR 660 miljardus pievienotās vērtības 2001. gadā. Aptuveni vienu trešo daļu no minētā apjoma ir nodrošinājuši „profesionālie pakalpojumi”. Piemēram, pamatojoties uz Īrijas pretmonopola iestādes aplēsēm, Īrijā izdevumi par juridiskajiem pakalpojumiem vien 2001. gadā sasniedza EUR 1140 miljonus jeb gandrīz 1% no kopējā IKP. Attiecībā uz nodarbinātību „citos komercpakalpojumos” 2004. gadā bija nodarbināti gandrīz 12 miljoni cilvēku³ jeb 6,4% no kopējās nodarbinātības, sasniedzot 5,7% 2002. gadā⁴.
2. Minētajai nozarei ir raksturīgs augsta līmeņa regulējums. Bieži šis regulējums ir kopums, ko veido valsts regulējums, pašregulācija, kā arī paražas un prakse, kas ir izveidojusies vairāku gadu gaitā.
3. *Wim Kok* 2004. gada novembra ziņojumā bija uzsvērts, cik svarīgi ir atbrīvot visus tirgus un likvidēt nevajadzīgu regulējumu lielākas konkurences veicināšanai. Tajā rosināts sistemātiski pārskatīt regulējumu, lai nodrošinātu, ka tas lieki neapgrūtina saimniecisko darbību⁵. Lai sekmētu šo mērķi, Komisijas paziņojumā Eiropadomes 2005. gada pavasara sanāksmei un atjauninātajā Lisabonas stratēģijā regulējuma uzlabošana konkurētspējīgu tirgu veicināšanai raksturota kā galvenais turpmākā darba elements. Turklāt Eiropadome 2005. gada marta sanāksmes secinājumos uzsvēra minētā uzdevuma nozīmi, aicinot dalībvalstis pārbaudīt valsts tiesību aktus saistībā ar to atbilstību ES normām, lai likvidētu tirgus šķēršļus un veicinātu konkurenci iekšējā tirgū⁶.
4. Komisijas darbs profesionālo pakalpojumu jomā ir jāskata šajā kontekstā. Tā mērķis ir pārbaudīt, vai pašreizējais regulējuma kopums ir visefektīvākais un vismazāk ierobežojošs attiecībā uz konkurenci, vai arī labāks regulējums, kas ir vairāk

¹ NACE klasifikācijas 72. kategorija „datorpakalpojumi” un 74. kategorija „citi komercpakalpojumi”. NACE klasifikācijas 74. kategorijā ir ietvertas juridiskas, grāmatvedības un revīzijas darbības; konsultēšana; tirgus izpēte; konsultēšana komercdarbībā un vadībizinībās; holdingkompāniju pārvaldības darbības; arhitektūras un projektēšanas darbības un ar to saistītā konsultēšana tehniskos jautājumos; tehniskās pārbaudes un analīzes; reklāma; darbaspēka meklēšana un apgādāšana ar personālu; izmeklēšana un apsardzes pakalpojumi; ēku tīrīšana un uzkopšana, kā arī dažādi citi pakalpojumi.

² Avots: Eiropas Kopienų Statistikų birojs. *Developments for turnover and employment indices for services during the third quarter of 2004, Statistics in focus*, 11/2005. Dati attiecas uz šādām 14 valstīm: BE, DK, DE, ES, FR, IE, IT, LU, NL, AT, PT, FI, SE un UK.

³ Avots: Eiropas Kopienų Statistikų birojs. *Pārskats par darbaspēku 2004. gadā*.

⁴ Plānots, ka, sākot no 2006. vai 2007. apsekojuma gada, turpmāk statistikas apkopošana par komercpakalpojumiem kļūs par tādu regulāru ikgadēju pārskatu sastāvdaļu, kas attiecas uz visām 25 dalībvalstīm.

⁵ Skatīt *Wim Kok* vadītās Augsta līmeņa grupas 2004. gada novembra ziņojuma 25. lpp. Minētais ziņojums ir pieejams šādā tīmekļa vietnē: <http://europa.eu.int/growthandjobs/pdf/2004-1866-EN-complet.pdf>

⁶ Eiropadomes prezidentūras secinājumi, Briselē, 2005. gada 22.-23. martā. Tie ir pieejami šādā tīmekļa vietnē: http://europa.eu.int/european_council/conclusions/index_en.htm

piemērots mūsdienām, palīdzētu sekmēt ekonomisko izaugsmi un nodrošinātu patērētājiem labākus pakalpojumus un lielāku labumu.

5. Pēc situācijas novērtējuma, ko veica no 2002. gada līdz 2003. gadam, lai gūtu priekšstatu par pašreizējo regulēšanas praksi, Komisija 2004. gada februārī publicēja ziņojumu attiecībā uz konkurenci profesionālo pakalpojumu jomā⁷ (še turpmāk – „2004. gada ziņojums”). Minēto ziņojumu papildināja situācijas novērtējums par regulējumu profesionālo pakalpojumu jomā jaunajās ES dalībvalstīs, ko publicēja 2004. gada novembrī⁸.
6. Komisija ir pievērsusi uzmanību sešām profesijām – juristiem, notāriem, inženieriem, arhitektiem, farmaceitiem un grāmatvežiem (tostarp līdzīgajai nodokļa eksperta profesijai) un detalizēti analizējusi piecus galvenos konkurences ierobežojumus: (i) nemainīgās cenas, (ii) ieteiktās cenas, (iii) reklāmu reglamentējošos noteikumus, (iv) pieejas prasības un rezervētās tiesības, kā arī (v) noteikumus, kas reglamentē uzņēmējdarbības struktūru, un starpdisciplināro praksi.
7. Daudzos gadījumos tradicionālās ierobežojošās normas šajās jomās ierobežo konkurenci. Šādi noteikumi var likvidēt vai ierobežot konkurenci starp pakalpojumu sniedzējiem un tādējādi samazināt stimulus profesionāļiem strādāt rentabli, pazemināt cenas, celt kvalitāti vai piedāvāt novatoriskus pakalpojumus. Tam ir negatīva ietekme attiecībā uz patērētājiem, ekonomiku un sabiedrību kopumā. Labāku un daudzveidīgāku profesionālo pakalpojumu pieejamība varētu arī palielināt pieprasījumu, kas savukārt varētu labvēlīgi ietekmēt darbvietu radīšanu šajā svarīgajā nozarē, kur darba veikšanai ir nepieciešamas augsta līmeņa prasmes, un kas turklāt ir labi apmaksāts⁹.
8. Komisija 2004. gada ziņojumā ieteica izmantot proporcionalitātes testu, lai novērtētu, kādā mērā pret konkurenci vērstās profesionālās normas un noteikumi faktiski atbilst sabiedrības interesēm un ir objektīvi pamatoti. Šim nolūkam 2004. gada ziņojumā bija ieteikts, ka būtu lietderīgi, ja katram šādam noteikumam būtu skaidri noteikts mērķis un paskaidrojums par to, kā izvēlētais regulēšanas līdzeklis vismazāk ierobežo konkurenci, lai efektīvi sasniegtu noteikto mērķi. Komisija aicināja visus - pārvaldes iestādes dalībvalstīs un profesionālās struktūras¹⁰ – sadarboties, lai pārskatītu esošos noteikumus, apsverot, vai šādi noteikumi atbilst sabiedrības interesēm, vai tie ir proporcionāli un pamatoti. Šajā paziņojumā tos

⁷ Šis ziņojums ir pieejams šādā tīmekļa vietnē:

http://europa.eu.int/comm/competition/liberal_professions/final_communication_en.pdf

⁸ *Stocktaking Exercise on Regulation of Professional Services – Overview of Regulation in the New EU Member States dated November 2004* ir pieejams šādā tīmekļa vietnē:

http://europa.eu.int/comm/competition/liberalization/conference/overview_of_regulation_in_the_eu_professions.pdf

⁹ Skatīt Komisijas publikācijas *Employment in Europe 2004* 3. nodaļu, kurā secināts, ka salīdzinot ar ASV, Eiropas pakalpojumu nozarē, tostarp komercpakalpojumu/profesionālo pakalpojumu nozarē, ir ievērojams neizmantoto darbvietu radīšanas potenciāls. Šī publikācija ir pieejama šādā tīmekļa vietnē: http://europa.eu.int/comm/employment_social/publications/2004/keah04001_en.pdf

¹⁰ Šajā kontekstā jēdziens „profesionālās struktūras” attiecas uz nevalstiskām pašregulējošām struktūrām, bet jēdziens „valsts pārvaldes iestādes” - uz valsts organizācijām/resoriem, kas atbild par profesiju regulatīvo uzraudzību.

ierobežojumus, kas neatbilst proporcionalitātes testam, kā noteikts 2004. gada ziņojumā, sauc par „nepamatotiem” vai „nesamērīgiem”.

9. Šajā paziņojumā ir ietverts ziņojums par šādu nepamatotu ierobežojumu¹¹ pārskatīšanas un atcelšanas gaitu dalībvalstīs, izmantojot detalizētu analīzi, kas ietverta Komisijas dienestu darba dokumentā, kurš pievienots šim paziņojumam¹².

2. LABĀKA SABIEDRĪBAS INTEREŠU DEFINĒŠANA

10. Dažas rūpīgi izstrādātas mērķtiecīgas normas attiecībā uz profesionālajiem pakalpojumiem var būt nepieciešamas šādu iemeslu dēļ:
- pirmkārt, pastāvošās „informācijas asimetrijas” dēļ starp patērētājiem un profesionālo pakalpojumu sniedzējiem, proti, šādu pakalpojumu veikšanai ir nepieciešamas praktiķu augsta līmeņa tehniskās zināšanas. Patērētājiem šādu zināšanu var nebūt, tādēļ viņiem var rasties grūtības, izvērtējot pirkto pakalpojumu kvalitāti;
 - otrkārt, „ārējās ietekmes” jēdziens, proti, pakalpojuma sniegšana var ietekmēt trešās personas, kā arī pakalpojuma pircēju. Uzskatāmākais piemērs ir neprecīzi veikta revīzija, kas var maldināt kreditorus un investorus;
 - treškārt, tiek uzskatīts, ka daži profesionālie pakalpojumi sniedz „sabiedrisku labumu”, no kā iegūst sabiedrība kopumā, piemēram, pareiza tiesvedība. Bez regulējuma, iespējams, minēto pakalpojumu sniegšana būtu neatbilstoša vai nepietiekama.
11. Tomēr minētie faktori visus profesionālo pakalpojumu lietotājus neietekmē vienādi. Saistībā ar minēto un turpmākajām diskusijām ar profesiju pārstāvjiem, lietotājiem un dalībvalstīm (konkurences un pārvaldes iestādēm) Komisija ir secinājusi, ka būtu lietderīgi precizēt un padziļināt profesionālo pakalpojumu tirgus ekonomisko analīzi un jo īpaši veltīt vairāk uzmanības sabiedrības interesēm dažādos tirgos. Tādējādi tiktu veicināta labāka izpratne par piedāvājuma un pieprasījuma savstarpējo mijiedarbību attiecībā uz katru attiecīgo profesionālo pakalpojumu un sniegta palīdzība esošā regulējuma pārskatīšanas sistēmas izveidē.
12. Komisija ir uzsākusi analizēt dažādus iesaistītos tirgus. Minētā analīze ir sniegta pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā. Tajā ir vispārīgā veidā noteikts, kas pērk vai izmanto dažādos pakalpojumus, proti, mazie vai lielie uzņēmumi, patērētāji vai valsts sektors, kā arī precīzāk noteikts, kā esošā regulējošā prakse ietekmē lietotājus.
13. Vadoties pēc galvenās atziņas, vienreizējiem lietotājiem, kas parasti ir individuāli patērētāji un māsasaimniecības, var būt nepieciešama zināma aizsardzība ar rūpīgi izstrādātu mērķi. No otras puses, galvenajiem profesionālo pakalpojumu lietotājiem, proti, uzņēmumiem un valsts sektoram, var nebūt nepieciešamības pēc likumā

¹¹ Kā definēts 8. punktā (skatīt iepriekš).

¹² Komisijas dienestu darba dokuments *Dalībvalstu sasniegumi konkurences ierobežojumu pārskatīšanā un novēršanā profesionālo pakalpojumu jomā*, SEK (2005)1064

paredzētas aizsardzības, vai arī šāda nepieciešamība ir ļoti neliela, jo tiem ir lielākas iespējas izvēlēties pakalpojumu sniedzējus, kas ir visvairāk piemēroti viņu vajadzībām. Trūkst pilnīgas informācijas attiecībā uz mazajiem uzņēmumiem, un ir nepieciešama turpmāka analīze, lai pilnīgāk novērtētu to vajadzības saistībā ar regulējumā paredzētu aizsardzību. Turklāt pašreizējā regulējuma vidē ir visai maz iespēju īstenot jaunus, novatoriskus uz pieprasījuma balstītus pakalpojumus. Tas savukārt uzņēmumiem var radīt izmaksas. Tādēļ minēto grupu atšķirīgās intereses jāuzskata par sevišķi svarīgām, pārskatot esošās normas un noteikumus.

3. KOMISIJAS UN VALSTU KONKURENCES INSTITŪCIJU DARBĪBA

14. Komisija 2004. gadā uzsāka strukturētu dialogu ar Eiropas juristu, notāru, inženieru, arhitektu, grāmatvežu, nodokļu ekspertu un farmaceitu profesionālajām struktūrām, kā arī ar valstu pārvaldes iestādēm, lai apspriestu esošo profesionālo noteikumu pamatojamību un izpētītu, kādā veidā tie varētu nodrošināt lielāku konkurenci. Iesaistīto personu atvērtības līmenis attiecībā uz reformu atšķīrās atkarībā no tā, cik atvērta un deregulēta jau bija attiecīgā apspriežamā profesija.
15. Valstu konkurences institūcijas ir rīkojušās aktīvi un viņu darbībā ir vērojamas būtiskas izmaiņas, daudzas no kurām notikušas šajā jomā 2004./2005. gadā. Uzsāktais darbs ietver:
 - divpusējas sarunas ar valstu pārvaldes iestādēm un profesionālām struktūrām;
 - dalību semināros/konferencēs par konkurenci brīvajās profesijās;
 - atzinumu sniegšanu par tiesību aktu projektiem, kas ietver noteikumus, kuri visticamāk ierobežos konkurenci;
 - situācijas novērtējumus un nozares izpēti.
16. Minētā darba rezultātā ir atcelti daži ierobežojumi, kas bija nepamatoti iepriekš minētā 8. punkta nozīmē, un tas ir bijis noteicošais faktors valsts sponsorētu komiteju izveidē, lai sīki izskatītu sniegtos ieteikumus un iesniegtu priekšlikumus radikālākām izmaiņām. EBTA Uzraudzības iestāde 2004. gadā uzsāka arī analizēt regulējuma stāvokli profesionālo pakalpojumu jomā trīs EBTA valstīs (Islandē, Lihtenšteinā un Norvēģijā)¹³.

4. SASNIEGUMI DALĪBVALSTĪS

17. Tālāk 1. tabulā ir norādīts sasniegumu līmenis, kas panākts katrā dalībvalstī 2004./2005. gadā attiecībā uz profesionālo struktūru likumdošanas, kā arī normu un noteikumu pārskatīšanu un nesamērīgu ierobežojumu likvidēšanu tajos¹⁴. Individuālus rādītājus ieguva, izmantojot dalībvalstu sniegto informāciju. Gūto

¹³ Sīkāka informācija par šo pasākumu ir pieejama Komisijas dienestu darba dokumenta 3. nodaļā - skatīt 12. parindi.

¹⁴ Sīkāka informācija par veikto pasākumu ir pieejama Komisijas dienestu darba dokumenta 4. nodaļā - skatīt 12. parindi.

sasniegumu līmenis ir jāskata saistībā ar šajās valstīs esošā regulējuma līmeni. Dažām valstīm ir zemi esošā regulējuma līmeņi, tāpēc tām reformas ziņā ir jāveic mazāk (skatīt 1. un 2. attēlu).

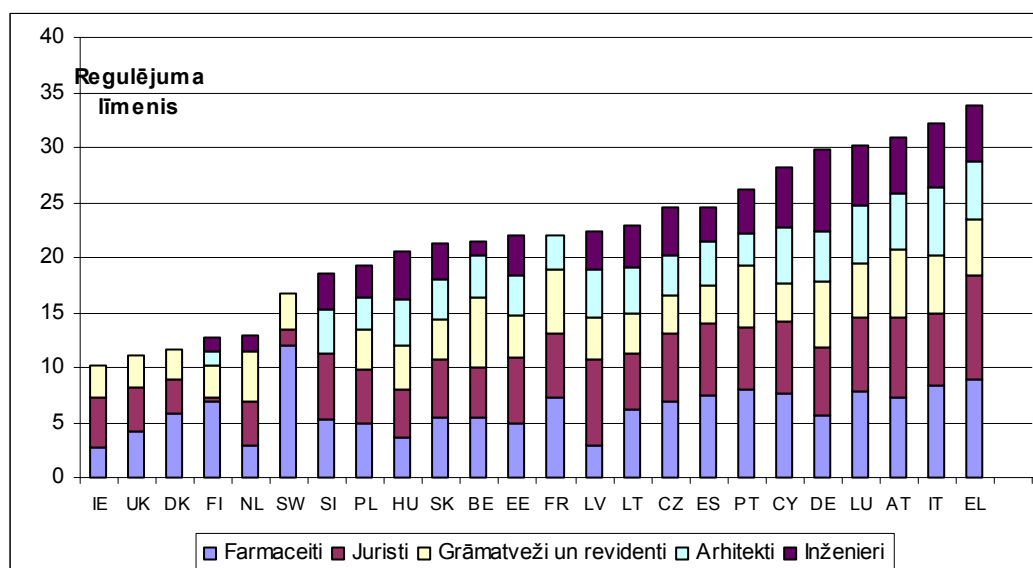
18. Tabulā ir redzams, ka vislielākie sasniegumi ir gūti tajās valstīs, kurās pastāv strukturēta programma konkurences veicināšanai vai regulējuma reforma – Dānijā, Nīderlandē un Apvienotajā Karalistē. Šīm valstīm ir arī viens no zemākajiem esošā regulējuma līmeņiem. Turklāt zīmīgi, ka šajās valstīs ir cieša sadarbība starp valdību un valsts konkurences institūcijām un ka bieži pirms būtiskas reformas noteiktā nozarē konkurences institūcija veic esošo ierobežojumu padziļinātu analīzi. Bez tam pieredze liecina, ka šajās valstīs vispirms ir risināts jautājums par nemainīgu cenu un reklāmas ierobežojumiem, pēc tam pievēršoties daudz padziļinātākām strukturālām reformām.
19. Saistībā ar iepriekš minēto veicinošs ir apstāklis, ka aptuveni viena trešdaļa (kopā 9) dalībvalstu ir paziņojušas par analītiskā darba uzsākšanu, kā rezultātā, cerams, tuvākajā laikā tiks uzsākta būtiska reforma. Sešas pārējās valstis ir paziņojušas, ka ir veiktas nelielas reformas, piemēram, neliela kvalitatīvo uzņemšanas prasību vienkāršošana. Pārējās septiņas valstis nesteidzas uzsākt reformu procesu, un līdz šim par pasākumiem vēl nav ziņots.

1. tabula: Pasākumu līmenis dalībvalstī 2004./2005. gadā, lai pārveidotu tiesību aktus un profesionālās normas un noteikumus profesionālo pakalpojumu jomā

Pasākumu līmenis	Dalībvalstis
Pasākumi netika veikti	Čehija, Kipra, Somija, Grieķija, Malta, Spānija, Zviedrija
Nelielas reformas	Austrija, Igaunija, Ungārija, Latvija, Slovēnija, Portugāle
Analītisks darbs progresā	Beļģija, Itālija, Luksemburga, Polija
Nelielas reformas un analītisks darbs	Francija, Vācija, Īrija, Lietuva, Slovākija
Ievērojamas strukturālas reformas	Dānija, Nīderlande, Apvienotā Karaliste

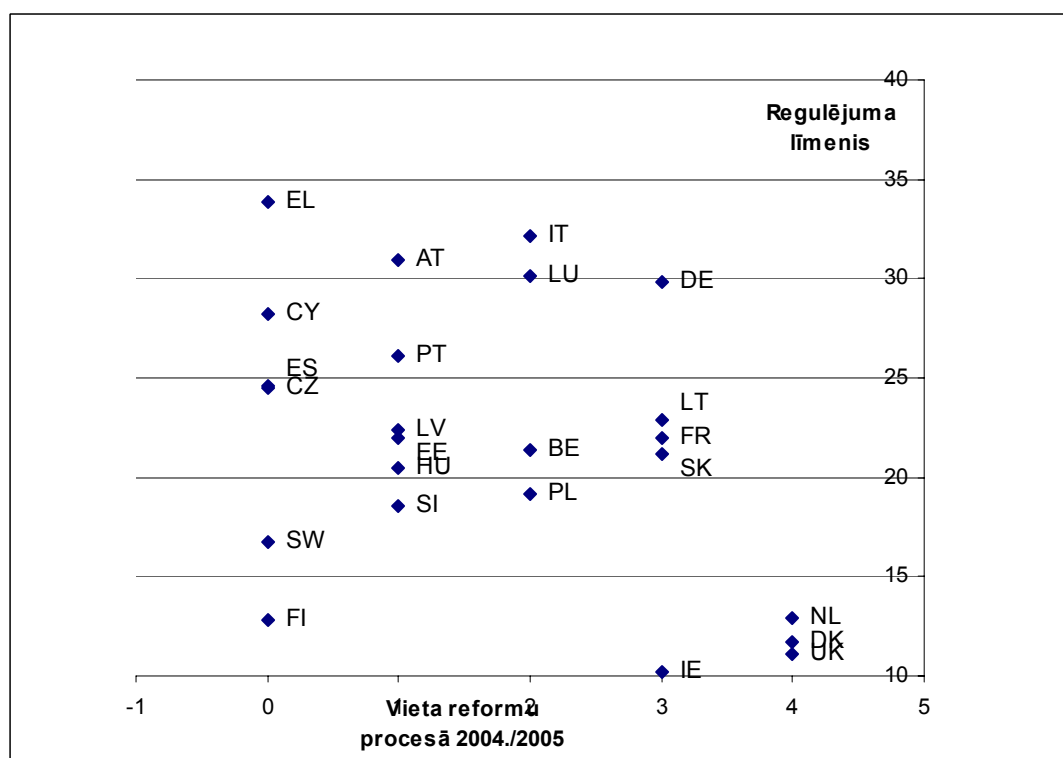
Piezīme: Šajā tabulā nav ņemti vērā tie pasākumi šajā nozarē, ko veikušas valsts konkurences institūcijas

1. attēls: Dalībvalstu regulējuma līmeņa indekss

Avots: IHS pētījums¹⁵ kas papildināts, lai iekļautu jaunās dalībvalstis un atspoguļotu paziņotās reformas.

2. attēls: Dalībvalstu veikto reformu (1. tabula) salīdzinājums ar esošā regulējuma līmeni (1. attēls)

Piezīme: Informācijas trūkuma dēļ Malta nav iekļauta.

¹⁵ Ian Paterson, Marcel Fink, Anthony Ogus. *Economic Impact of regulation in the field of liberal professions in different EU Member States*. Vīne: Padziļināto studiju institūts, 2003. gada janvāris. Pieejams šādā tīmekļa vietnē: <http://europa.eu.int/comm/competition/liberalization/conference/libprofconference.html>

5. EK KONKURENCES NORMU PIEMĒROŠANA

20. Pretmonopola normu īstenošanas modernizācijas rezultātā valsts konkurences institūcijas un valsts tiesas var piemērot EK Līguma 81. pantu visā kopumā, proti, pieņemt lēmumu par ierobežojuma esību saskaņā ar 81. panta 1. punktu, kā arī par to, vai 81. panta 3. punktā noteiktie nosacījumi ir izpildīti tā, ka aizliegums nav piemērojams. Turklāt valsts konkurences institūcijas un valsts tiesas var tieši piemērot EK Līguma 82. pantu. Tā kā pārsvarā visi konkurences ierobežojumi profesionālo pakalpojumu jomā ir radušies un ir spēkā vienā dalībvalstī, atbildība par administratīvu piemērošanu galvenokārt ir jāuzņemas valsts konkurences institūcijām, un šo normu individuālu piemērošanu var panākt valsts tiesās.
21. Turklāt spriedumā *CIF*¹⁶ Eiropas Kopienų Tiesa (EKT) nolēma, ka gadījumos, ja uzņēmumi rīkojas pretēji 81. panta 1. punktam un ja valsts pasākumi paredz vai veicina šādu rīcību, valsts konkurences institūcijai ir pienākums pārtraukt minēto valsts pasākumu piemērošanu un nodrošināt 81./82. panta spēkā stāšanos. Sīkāka informācija par Komisijas veiktajām izpildes darbībām, valsts konkurences institūcijām un tiesām 2004./2005. gadā profesionālo pakalpojumu jomā ir norādīta Komisijas dienestu darba dokumentā. Valsts konkurences institūcijas apskatīja desmit gadījumus saskaņā ar EK konkurences normām sešās profesijās, attiecībā uz kurām Komisija veica pētījumu. Tie attiecās uz virkni dažādu ierobežojumu veidu un profesiju. Bez tam dalībvalstis joprojām turpina izskatīt reģionālus gadījumus saskaņā ar saviem valsts noteikumiem attiecībā uz konkurenci. Komisija arī ir izdevusi lēmumu, kurā nosoda ieteicamo minimālā honorāra shēmu, ko izmantoja Beļģijas Arhitektu asociācija¹⁷ 2004. gada jūnijā. Turklāt 2005. gada 17. februārī EKT sniedza prejudiciālu nolēmumu Itālijas lietā *Mauri*¹⁸ par valsts pārbaudījumu, lai iegūtu tiesības veikt advokāta pienākumus Itālijā. Fakti EKT rīkojumā bija novērtēti, pamatojoties uz Lietā C-35/99 *Arduino* minētajiem kritērijiem.
22. Individuāla normu piemērošana valsts tiesā ne tikai attiecas uz 81./82. pantu, jo tos piemēro uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, bet to iespējams īstenot arī pret dalībvalstīm saskaņā ar 86. panta 1. punktu saistībā ar 82./81. pantu vai saskaņā ar 3. panta 1. punkta g) apakšpunktu un 10. panta 2. punktu saistībā ar 81./82. pantu.
23. Papildus 81./82. panta piemērošanai pret uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām Komisija var veikt pasākumus arī pret dalībvalsti īstenotu ierobežojošu rīcību. Līdz šim juridiskais pamats profesionālo pakalpojumu nozarē bija 3. panta 1. punkta g) apakšpunkts un 10. panta 2. punkts saistībā ar 81. pantu. Tomēr par juridisko pamatu ir iespējams izmantot 86. pantu saistībā ar 82./81. pantu, ja nosacījumi, kā ir noteikts tiesu praksē¹⁹, ir izpildīti. Saskaņā ar 86. panta 1. punktu dalībvalstis attiecībā uz publiskiem uzņēmumiem un uzņēmumiem, kuriem tās piešķir īpašas vai ekskluzīvas tiesības, nedrīkst ne piemērot, ne saglabāt spēkā jebkādas pasākumus, kas ir pretrunā EK Līguma normām. Tas ir izstrādāts īpašam stāvoklim, kad dalībvalsts ietekmē publiskus uzņēmumus tādēļ, ka tā kontrolē tos, vai privilģētus uzņēmumus tādēļ, ka tā piešķir tiem īpašas vai ekskluzīvas tiesības. Saskaņā ar

¹⁶ Lieta C -198/01 *Conorzio Industrie Fiammiferi (CIF)* [2003] ECR I-08055.

¹⁷ 2004. gada 26. jūnija Lēmums COMP/38.549 – PO / L'Ordre des Architectes belges, http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/cases/index/by_nr_77.html#i38_549

¹⁸ Lieta C0250/03 *Mauri* [2005] ECR I-0000.

¹⁹ Skatīt Lietu C-475/99 *Ambulanz Glockner*, [2001] ECR I-8089.

86. panta 3. punktu Komisijai ir īpašas pilnvaras nodrošināt 86. panta īstenošanu un nepieciešamības gadījumā dalībvalstīm tieši adresēt attiecīgus lēmumus vai direktīvas. Tādēļ var diskutēt par to, vai Komisijai attiecīgos gadījumos vajadzētu izmantot 86. panta 3. punktu. Piemēram, to varētu izmantot gadījumos, kad ierobežojumi attiecībā uz to profesionāļu skaitu, kuriem ir atļauts praktizēt, ietver īpašas vai ekskluzīvas tiesības. Iespēju izmantot 86. pantu novērtēs katrā gadījumā atsevišķi.

6. SECINĀJUMI

24. Svarīgākais secinājums ir tāds, ka vairuma dalībvalstu lielāka operativitāte sistemātiskas konkurenci veicinošas reformas ieviešanā šajā nozarē sniegtu būtisku labumu ekonomikai un patērētājiem. Praktiski tas nozīmē, ka dalībvalstis uzņemas „politisko atbildību” par šo darbu valsts līmenī, lai turpinātu reformas procesu. Lisabonas programmas vidusposma pārskatā un iepriekš minētajos Eiropadomes secinājumos, ar ko atkārtoti uzsāka Lisabonas programmu, kā prioritātes izvirzot izaugsmi un nodarbinātību, ir vispārīgi atzīts un ir panākta vienošanās, ka dalībvalstīm ir jāiesniedz valsts reformas programmas izaugsmes un nodarbinātības atbalstam valsts līmenī un jāieceļ Lisabonas programmas koordinators valsts līmenī.
25. Tradīciju nozīme, kas ietekmē pārmaiņu tempu, nedrīkst tikt novērtēta par zemu, un daudzās valstīs regulatori nesaskata iespējas, kā varētu rīkoties citādi. Turklāt paši profesiju pārstāvji nav pietiekami aktīvi to veicinājuši. Pašreizējā situācija liecina arī par to, ka dažās valstīs ir relatīvi vāja profesiju regulatīvā uzraudzība. Tam par iemeslu varētu būt nereti sastopams ekonomikas fenomens, kas saistīts ar regulatīviem šķēršļiem, jo īpaši jomās, kas pakļautas pašregulācijai.
26. Komisija atzīst, ka dalībvalstīm ir prerogatīva lemt par to, kādā mērā tās vēlas tieši regulēt profesijas, izmantojot valsts regulējumu, vai ļaut profesionālajām struktūrām pašām regulēt noteiktu jautājumu. Tomēr, lai īstenotu labu pārvaldību, dalībvalstīm vajadzētu pārraudzīt valsts pašregulējuma ietekmi nolūkā novērst tā radīto pārmērīgi ierobežojošo un kaitīgo ietekmi attiecībā uz patērētāju interesēm.

7. TURPMĀKĀ RĪCĪBA

27. Komisija joprojām pilnībā atbalsta plaša mēroga reformas īstenošanu šajā nozarē un rosina dalībvalstis uzņemties iniciatīvu, lai virzītu reformu valsts līmenī. Visās dalībvalstīs joprojām ir jāveic uzlabojumi.
28. Tā kā šajā nozarē ir izstrādāts ierobežojošs regulējums, kas rada ietekmi valsts mērogā, valsts pārvaldes iestādes un profesionālās struktūras ir atbildīgas par pārmaiņu ieviešanu, pienācīgi apsverot attiecīgas profesijas īpatnības katrā valstī. Pieredze liecina, ka šādu procesu nevar uzsākt bez spēcīga politiskā atbalsta. Ņemot vērā minētās nozares nozīmi ES ekonomikā, Komisija aicina dalībvalstis savās valstu programmās Lisabonas programmas īstenošanai, kuras jāiesniedz 2005. gada augustā, risināt jautājumu par to normu modernizēšanu, kas ietekmē profesijas. Tādējādi turpmākie ziņojumi tiks sniegti saistībā ar vispārējo Lisabonas procesu.

29. Vispirms dalībvalstīm ir jāuzsāk (ja tās vēl to nav izdarījušas) analītisks darbs esošo ierobežojumu pārskatīšanai. Minētā pasākuma pirmais posms varētu būt to konkurences ierobežojumu identificēšana, kurus var ātri novērst bez turpmākas analīzes nepieciešamības, piemēram, noteiktas nemainīgās un ieteicamās cenas, kā arī daži reklāmas ierobežojumi. Vienlaicīgi ir jāuzsāk pamatīgāka strukturālā analīze, piemēram, reglamentējošo struktūru analīze, lai novērtētu plašāku reformu nepieciešamību un sagatavotu pamatu minētajai reformai. Tādējādi līdz 2010. gadam dalībvalstis varētu panākt labus sasniegumus.
30. Pamatojoties uz Komisijas turpmākajiem precizējumiem attiecībā uz tās veikto dažādo profesionālo pakalpojumu tirgu ekonomisko analīzi, Komisijai atliek secināt, ka patērētājiem un vienreizējiem lietotājiem var būt lielāka nepieciešamība pēc rūpīgi izstrādātas mērķtiecīgas aizsardzības regulējumā. Tomēr galvenajiem profesionālo pakalpojumu izmantotājiem, proti, uzņēmumiem un valsts sektoram, var nebūt nepieciešamības pēc regulējumā paredzētas aizsardzības, vai arī šāda nepieciešamība ir ļoti neliela. Mazo uzņēmumu stāvoklis nav pilnībā skaidrs, un ir nepieciešama turpmāka analīze, lai pilnīgāk novērtētu to vajadzības. Pašreizējais regulējums nav apmierinošs pēdējām divām minētajām grupām, jo tas nav elastīgs un kavē novatorisku un uz pieprasījuma balstītu pakalpojumu attīstību.
31. Komisija turpinās veicināt šo pasākumu, palīdzot izplatīt labu praksi. Tas palielinās sadarbību darbā ar valstu konkurences institūcijām, kas jau ir uzsākušas perspektīvu darbu, lai minētās institūcijas uzņemtos vēl lielāku atbildību par darba pilnveidošanu valsts līmenī. Komisija arī turpinās un uzlabos attiecības ar valsts pārvaldes iestādēm, organizējot strukturētākas debates un palielinot minētā darba nozīmi attiecībā uz šīm iestādēm. Tādējādi tiks bruģēts ceļš lielākai sadarbībai starp valsts konkurences institūcijām un pārvaldes iestādēm.
32. Vispirms tuvāko mēnešu laikā Komisija pilnībā publicēs šā paziņojuma atzinumus, lai nodrošinātu, ka visi svarīgākie dalībnieki, jo īpaši valstu parlamenti un politiķi, ir uztvēruši galveno vēstījumu par attiecīgo profesiju modernizēšanas nepieciešamību Eiropā.
33. Komisija apsvērs attiecīgu izpildes darbību pilnveidošanu, izmantojot EK konkurences normas, tostarp iespēju iejaukties saskaņā ar 86. pantu, ja pastāv tāda iespēja un nepieciešamība.